

Mapa drogowa

dla parafii, społeczności i kościołów
na rzecz ekonomii życia i sprawiedliwości ekologicznej

World Council
of Churches

Photo: Albin Hillert/WCC

Dołącz do pielgrzymki...

To jak wchodzimy w interakcje z gospodarką i stworzeniem – nie tylko jako osoby, ale również jako parafie, społeczności i Kościoły – jest mocno związane z naszą wiarą i przekonaniami.

Centrum wiary chrześcijańskiej jest miłość (1 J 4,16). Zatem nie możemy ignorować faktu, że niektóre części ogólnoswiatowego ciała Chrystusa cierpią na skutek niesprawiedliwych struktur ekonomicznych: „I jeśli jeden członek cierpi, cierpią z nim wszystkie członki” (1 Kor 12,26).

Jezus mówi: „Ja przyszedłem, aby miały życie, i to w obfitości” (J 10,10). Jednym z ważnych aspektów uczniostwa jest wyraźne opowiadanie się za sprawie-

dliwą ekonomią oraz kreatywność w organizowaniu lokalnego zaopatrzenia z poszanowaniem życia. Od samego początku otrzymaliśmy odpowiedzialność, by troszczyć się o wszelkie stworzenie. A jednak krzyk stworzenia jest dziś mocniejszy niż kiedykolwiek.

Dlatego potrzebujemy
SILNEGO RUCHU TRANSFORMUJĄCEJ WIARY
– i zapraszamy was do przyłączenia się!

Wszystkie cytaty biblijne pochodzą z Biblii Ekumenicznej, Towarzystwo Biblijne w Polsce, Warszawa 2017.

Żyjemy w okresie zmian. Ekumeniczna jedność oraz przekonanie o konieczności głębokiej, systemowej zmiany jeszcze nigdy nie były tak powszechne:

- X Zgromadzenie Ogólne Światowej Rady Kościołów w Busan w 2013 r. wezwało do pielgrzymowania na rzecz Ekonomii Życia i Sprawiedliwości Klimatycznej.
- Światowa Federacja Luterńska na XII Zgromadzeniu Ogólnym w Windhoek w 2017 r. wyraźnie wskazała, że nasze zbawienie, ludzie oraz stworzenie nie są na sprzedaż i wezwała do tworzenia alternatywnych modeli ekonomicznych, które mogłyby być praktykowane na wielką i małą skalę.
- XXVI Zgromadzenie Ogólne Światowej Wspólnoty Kościołów Reformowanych w Lipsku w 2017 r. wezwało Kościoły, by wśród rosnących wyzwań społeczno-ekonomicznych i ekologicznych stawały się symbolem zmiany i społecznościami alternatywnymi.
- Konferencja Misji i Ewangelizacji Światowej w Arushy w 2018 r. wezwała nas do transformacyjnego ucziostwa.
- Papieska encyklika *Laudato si'* doprowadziła do powstania licznych rzymskokatolickich inicjatyw na

rzecz zmiany stylu życia, który odzwierciedlałaby poszanowanie stworzenia.

- Organizacja Narodów Zjednoczonych wyznaczyła jasne cele dla globalnej wspólnoty (Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDG)).
- Dynamicznie rosnący ruch inicjatyw wyznaniowych i oddolnych ma na celu zmianę kształtu przyszłości.

Uważamy, że tak szeroka jedność stanowi historyczną szansę i znak nadziei.

A zatem...

**Zapraszamy parafie,
społeczności i kościoły,
aby przyłączyły się do
Pielgrzymki na rzecz Ekonomii Życia
i Sprawiedliwości Klimatycznej,
podjęły zobowiązania na rzecz
zmiany stylu życia,
dzieliły się udanymi pomysłami
oraz dodawały sobie nawzajem otuchy.**

Wyznanie na rzecz sprawiedliwego i ekologicznego życia

Wyruszamy w podróż ku zmianie. Jesteśmy wdzięczni za nasze dotychczasowe osiągnięcia. A jednak Boże wezwanie, byśmy kochali naszych bliźnich jak siebie samych i otaczali wielką troską stworzenie, zachęca nas, by robić więcej.

Dlatego zapraszamy parafie, społeczności i Kościoły do dyskusji na temat przedstawionego pięcioetapowego programu zmiany podejścia do gospodarki oraz środowiska naturalnego.

Przedstawione kroki stanowią coś w rodzaju planu działania poruszającego różnorodne tematy. Nie musimy się ze sobą zgadzać we wszystkich kwestiach. Już samo ich przedyskutowanie stanowi ważną część pielgrzymki.

Naszym celem jest dążenie do świadomego, sprawiedliwego i zrównoważonego stylu życia dla społeczności naszych społeczności oraz jedyne planetarne domu jaki mamy.

Mapa drogowa dla sprawiedliwej i ekologicznej społeczności

- 1. Życie w zgodzie z Bożym przymierzem i ze stworzeniem**
 - 1.1 Wspierać i praktykować drobne, życiodajne rolnictwo
 - 1.2 Tworzyć lokalne ogrody
 - 1.3 Zapewniać dostęp do czystej wody
- 2. Energia odnawialna i ochrona klimatu**
 - 2.1 Monitorować zużycie energii i przechodzić na energię ze źródeł odnawialnych
 - 2.2 Promować transport, który jest przyjazny dla klimatu
 - 2.3 Świadomie korzystać z energii i materiałów
- 3. Sprawiedliwa i zrównoważona konsumpcja**
 - 3.1 Kupować produkty ekologiczne, regionalne i ze sprawiedliwej produkcji i handlu
 - 3.2 Ograniczać wytwarzanie odpadów
 - 3.3 Zwiększać zakres powtórnego wykorzystania i recyklingu
- 4. Ekonomie życia**
 - 4.1 Tworzyć przestrzeń interakcji bez pieniędzy
 - 4.2 Praktykować alternatywne modele ekonomiczne
 - 4.3 Praktykować sprawiedliwość finansową
- 5. Tworzenie sieci**
 - 5.1 Wskazywać osoby kontaktowe w sprawach sprawiedliwości ekonomicznej i ekologicznej
 - 5.2 Zabierać głos w kwestiach ekonomicznych i ekologicznych w swoich społecznościach i poza nimi
 - 5.3 Tworzyć sieci z innymi społecznościami i inicjatywami

1. Życie w zgodzie z Bożym przymierzem i ze stworzeniem

„Bóg zobaczył, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre” (Rdz 1,31).

Stworzenie jest z natury dobre. Przez większość czasu to ono troszczy się o nas, a nie my o nie – jak przypominają nam nasi bracia i siostry z kultur rdzennych. „Gdy pojawi się łuk na obłokach, spojrzę na niego, aby przypomnieć sobie wieczne przymierze pomiędzy Mną a wszystkimi żywymi istotami cielesnymi, które istnieją na ziemi” (Rdz 9,6). Nadszedł czas, by znów włączyć się w to przymierze.

1.1 Wspierać i praktykować drobne, życiodajne rolnictwo

„Wspieramy rolnictwo, które daje życie”

Żywność jest prawem człowieka. Co więcej, świeża żywność wysokiej jakości to przyjemność i inwestycja w zdrowie oraz ochronę klimatu. Konwencjonalne rolnictwo przemysłowe prowadzi do krytycznej utraty różnorodności biologicznej, ma

katastrofalny wpływ na zmiany klimatyczne, prowadzi do degradacji gleby, która nas żywi, a czasami do zawłaszczania ziemi i wysiedlania ludzi przez chciwe wielonarodowe korporacje. Nie możemy tego dłużej akceptować ani wspierać naszą bezmyślną konsumpcją.

1.2 Tworzyć lokalne ogrody

„Musimy powrócić do regionalnego, drobnego i ekologicznego rolnictwa”

Zasadnicze znaczenie w próbie osiągnięcia tego celu ma promowanie bezpośrednich relacji pomiędzy producentami i konsumentami. Kościoły mogą umożliwiać spotkania producentów i konsumentów. Ziemię, którą posiadamy, chcemy zmienić w życiodajne, przynoszące owoce, produktywnie ogrody. Pragniemy również dzielić się jedzeniem. Zakładajcie ogrody przy każdym kościele jako symbol życia i wspólnoty ze stworzeniem!

Nawet bardzo mała działka kościelna może stać się lokalnym ogrodem, gdzie będą uprawiane warzywa, lecznicze zioła, czy rzadkie gatunki roślin (jako wkład w ratowanie różnorodności biologicznej). Takie ogrody mogą być świetnym miejscem spotkań i pomocą w pogłębianiu relacji wewnątrz społeczności. Stanowią też widzialny przykład praktykowania rolnictwa, które daje życie, i odkrywania na nowo wszystkich zasobów, które w zgodzie z Bożym stworzeniem zapewniają niezależność żywnościową.

1.3 Zapewnić dostęp do czystej wody

„Chcemy zapewnić wszystkim dostęp do czystej wody”.

Promujemy tzw. błękitne społeczności, czyli społeczności, które uznają prawo do wody za prawo

człowieka, promują ideę wody jako dobra publicznego i mówią „nie” wodzie butelkowanej tam, gdzie dostępna jest woda z kranu, bądź szukają alternatyw tam, gdzie nie jest dostępna.

Przyczyniamy się do realizacji szóstego Celu Zrównoważonego Rozwoju ONZ: „Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych”. Musimy świecić przykładem, wcielając w życie prawo dostępu do wody i warunków sanitarnych w naszych środowiskach parafialnych, organizacjach i działaniach indywidualnych.

Zdjęcie: Silvia Lackner - Międzykulturowy ogród Rainbowgarden w Austrii.

2. Energia odnawialna i ochrona klimatu

„Jesteśmy ostatnim pokoleniem, które może walczyć ze zmianą klimatu. Mamy obowiązek, by działać”.

Ban Ki-moon, były Sekretarz Generalny ONZ

2.1 Monitorować zużycie energii i przechodzić na energię ze źródeł odnawialnych

„Monitorujemy własne zużycie energii przynajmniej raz w roku i dążymy do całkowitego przejścia na energię ze źródeł odnawialnych”.

Wykorzystywanie energii ze źródeł kopalnych jest szkodliwe dla klimatu. Już dzisiaj prowadzi do niszczenia źródeł utrzymania ludzi, zatapiania wysp, konfliktów, wojen oraz rosnącej liczby uchodźców klimatycznych. Społeczności zamieszkujące państwa uprzywilejowane powinny kontrolować własne zużycie energii i poprawiać efektywność energetyczną budynków i instytucji. (Gdzie to możliwe, przechodząc z energetyki konwencjonalnej na zieloną. Krokami zaawansowanymi byłoby zainstalowanie paneli słonecznych, budowa tamy hydroelektrycznej prowadzonej przez społeczność itd.).

Jako ogólnoświatowa społeczność w Chrystusie możemy ze sobą współpracować. Etyczne inwestycje w jednej części świata mogą zapewnić dostęp do energii ze źródeł odnawialnych i poprawić warunki życia w innej.

2.2 Promować transport, który jest przyjazny dla klimatu

„Wspieramy mobilność przyjazną dla klimatu oraz nieopartą na paliwach kopalnych”.

Co by to mogło oznaczać w praktyce, w znacznym stopniu zależy od Waszego kontekstu. Wywieszenie rozkładu jazdy komunikacji publicznej, wprowadzenie stojaków na rowery i możliwości ich wypożyczania, wdrożenie jednego z wielu systemów wspólnych przejazdów czy wypożyczania pojazdów, zainstalowanie stacji ładowania samochodów elektrycznych lub, przede wszystkim, ograniczenie potrzeby przemieszczania się poprzez powtórna regionalizację ekonomii życia codziennego!

Zdjęcie: American Public Power Association w serwisie Unsplash

2.3 Świadomie korzystać z energii i materiałów

„Korzystamy z energii i materiałów ze świadomością i troską”.

Za każdym razem, kiedy coś zużywamy, płacimy podwójnie: za koszt produktu oraz utylizację odpadów. Produkcja rzeczy wymaga energii. Każde zużycie energii szkodzi środowisku i kosztuje pieniądze, które mogłyby zostać wydane na projekty niosące dobro.

Dlatego efektywność energetyczna oraz sposób, w jaki korzystamy z rzeczy, mają znaczenie. Czasami drobne zmiany, np. drukowanie obustronne na papierze z recyklingu, unikanie plastikowych i styropianowych kubeczków czy instalacja gniazdek elektrycznych z możliwością odłączenia mogą mieć zdumiewający skutek.

3. Sprawiedliwa i zrównoważona konsumpcja

Jeżeli „miłujesz swego bliźniego jak siebie samego” (Mk 12,31), interesujesz się tym, kto produkuje dobra, których potrzebujesz, i jak to robi. Czy jesteś w stanie znaleźć szacunek dla życia w całym procesie produkcji?

3.1 Kupować produkty ekologiczne, regionalne i ze sprawiedliwej produkcji i handlu

„Preferujemy zakupy od lokalnych producentów i przestrzegamy kryteriów ekologicznych i społecznych”.

Wspieranie lokalnych przedsięwzięć sprzyja dobrobytowi ekonomicznemu i spójności w naszych regionach, ma również pozytywny wpływ na środowisko.

Oficjalnie wprowadźcie zasadę wyboru oferty „najlepszej” zamiast „najtańszej”.

Na przykład w stołówkach można serwować:

- kawę, herbatę, soki i czekoladę fair trade,
- posiłki wegetariańskie.

W biurach decydujemy się kupować:

- produkty zgodne ze standardami społecznymi i ekologicznymi,
- produkty trwałe.

3.2 Ograniczać wytwarzanie odpadów

„Unikamy artykułów jednorazowych, kupujemy produkty wielorazowego użytku oraz wykonane z materiałów pochodzących z recyklingu”.

Ogromna i nadal rosnąca wyspa plastiku na oceanie pokazuje, jak tonimy we własnych śmieciach. Plastik staje się wręcz częścią naszego łańcucha pokarmowego. Na co dzień nie ma potrzeby korzystania z napojów w plastikowych butelkach czy puszkach. Unikajcie artykułów, które szybko idą do wyrzucenia, w każdej formie. Segregowanie śmieci do

recyklingu jest dobre. Ograniczanie wytwarzania odpadów jest lepsze. Jeżeli skorzystanie z artykułów, które szybko idą do wyrzucenia, zdaje się być nieuniknione, w miarę możliwości korzystajcie z takich, które się rozkładają. Kolejnym ważnym krokiem może być ograniczenie zużycia papieru w biurze.

3.3 Zwiększać zakres powtórnego wykorzystania i recyklingu

„Zamiast wyrzucać, chcemy wykorzystywać ponownie”.

Daj przedmiotom szansę na drugie życie w rękach innej osoby lub w nowym zastosowaniu. Bądźmy twórczy. Zorganizowane grupy wymiany przedmiotów łączą ludzi ze sobą, pomagają oszczędzać pieniądze i chronić środowisko. Twórcze koncepcje powtórnego wykorzystania mogą zaskakiwać urodą. Można obecnie znaleźć dobrej jakości papier z recyklingu. Pozytywny wpływ takiego wyboru na środowisko jest często niedoceniany.

Zdjęcie: Rawpixel.com, Freepik.com

4. Ekonomie życia

Jezus mówi, „Wy dajcie im jeść” (Łk 9,13). Jednym z ważnych aspektów uczniostwa jest opowiadanie się za sprawiedliwą ekonomią i kreatywność w organizowaniu lokalnego zaopatrzenia z szacunku dla życia. Jesteśmy powołani, by być uczniami, którzy przekształcają, projektują teraźniejszość, za punkt wyjścia przyjmując przyszłość Bożego królestwa – czasem „podburzając cały świat” (Dz 17,6).

4.1 Tworzyć przestrzeń interakcji bez pieniędzy

„Chcemy otwierać przestrzeń, w których ludzie będą mogli się spotykać, niezależnie od swojej sytuacji finansowej”.

W świecie, gdzie życie codzienne jest coraz bardziej zdominowane przez konsumpcjonizm, a osiągnięcia są coraz częściej mierzone w pieniądzu, parafie mogą się stać miejscem odpoczynku: miejscem spotkań bez konieczności kupienia czegoś czy płacenia, bez oceny czyjejs zasobności, bez wykluczania. Atmosfera szacunku i zaufania może być kolebką alternatywnych form zaopatrzenia i wzajemnego wsparcia.

Zdjęcie: Norman Tendis, Konferencja Misji i Ewangelizacji Światowej 2018

Zdjęcie: Norman Tendis - Konferencja Misji i Ewangelizacji Światowej 2018

4.2 Praktykować alternatywne modele ekonomiczne

„Chcemy wzmacniać alternatywną ekonomię poprzez dawanie dobrego przykładu”.

Początek może być bardzo prosty: półka, gdzie ludzie mogą zostawić rzeczy, których już nie potrzebują, a inni mogą je za darmo wziąć. Możemy stworzyć: darmowe stoisko, sklep z używanymi rzeczami, punkt dzielenia się żywnością, kawiarenkę naprawczą, sieć wymiany umiejętności, sieć producentów i konsumentów oraz wiele innych. Doświadczenie organizowania części życia codziennego bez lub z niewielką ilością pieniędzy jest wspaniałe i wzmacnia społeczność.

4.3 Praktykować sprawiedliwość finansową

„Dowiadujemy się na temat życiodajnych form obchodzenia się z pieniędzmi i finansami oraz sprawdzamy, co może być dla nas wykonalne”.

Kościół często krytykuje destrukcyjną ekonomię, a jednocześnie utrwalają ją poprzez bezmyślne inwestycje. Etyczne inwestowanie, zamówienia, spółdzielcze kasy pożyczkowe, różne rodzaje finansowania projektów... Istnieje wiele dobrych metod, które możemy wykorzystać dla dobra naszych społeczności i świata. Na całym świecie rozwijają się waluty komplementarne (lokalne), które są sprawdzonym modelem, pozwalającym na wzmocnienie regionu, również gospodarczo. Etyczne banki w rękach Kościołów mogłyby stać się normalnością i jeszcze mocniej przyczyniać się do budowy lepszego świata.

Zdjęcie: Marcelo Schneider/WCC

5. Tworzenie sieci

„Jeśli dwaj spośród was na ziemi będą zgodnie o coś prosić, otrzymają to od Mojego Ojca, który jest w niebie” (Mt 18,19). Jeżeli działamy razem, nasz wpływ może być większy!

5.1 Wskazywać osoby kontaktowe w sprawach sprawiedliwości ekonomicznej i ekologicznej

„Wskazaliśmy przynajmniej jedną osobę, która promuje alternatywne modele ekonomiczne oraz zrównoważony rozwój ekologiczny w naszej społeczności i może kontaktować się z innymi sieciami”.

Kiedy parafia wskazuje osoby kontaktowe, czują się one zachęcane do dalszego działania. Wymiana z innymi daje nowe pomysły i wyższą motywację. Projekty regionalne łatwiej realizować, jeżeli wyraźnie wiadomo, kto będzie je promował lokalnie.

5.2 Zabierać głos w kwestiach ekonomicznych i ekologicznych w swoich społecznościach oraz poza nimi

„Chcemy działać lokalnie i myśleć globalnie”.

Chociaż zmiana stylu życia jest ważna, nie jest wystarczająca. Jeżeli zaczniemy wprowadzać zmiany w naszym otoczeniu, wówczas nasz głos opowiadający się za szerszymi, systemowymi zmianami będzie lepiej słyszalny i bardziej wiarygodny.

Marcelo Schneider/WCC

Niezależnie, czy określimy to słowem „rzecznictwo”, czy „prorocstwo”, powinniśmy naciskać na nasze rządy, by ich krajowa i międzynarodowa polityka wspierała sprawiedliwe i ekologiczne modele życia (zob. *WCC Economy of Life for All Now: An Ecumenical Action Plan for a New International Financial and Economic Architecture* [ŚRK Ekonomia życia dla wszystkich teraz: Ekumeniczny plan działania na rzecz nowej międzynarodowej architektury finansowej i ekonomicznej]).

5.3 Tworzyć sieci z innymi społecznościami i inicjatywami

„Chcemy być inicjatorami zmiany, nie tylko dla siebie, ale również jako część rosnącego ruchu pielgrzymowania na rzecz transformacji”.

Bycie częścią ruchu, budowanie sojuszy z innymi parafiami, społecznościami i inicjatywami w naszym kraju i na całym świecie są zachęcające i napawają radością. W swoim otoczeniu powinniśmy szukać dobrych inicjatyw, uczyć się od nich, towarzyszyć im i dzielić się nimi.

World Council of Churches

www.oikoumene.org

Więcej informacji może udzielić

Athena Peralta

Athena.Peralta@wcc-coe.org

Dyrektor Programowy ds. Sprawiedliwości Ekonomicznej i Ekologicznej
Światowa Rada Kościołów

+ 41 22 791 64 24

